

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดโครงการพัฒนาขนาดใหญ่โดยเฉพาะโครงการสนามบินพาณิชย์ จะต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) รายงานดังกล่าวเป็นการคาดการณ์ถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากโครงการ จึงจำเป็นต้องนำเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไข เพื่อลดผลกระทบและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ ทั้งในช่วงการก่อสร้างและช่วงดำเนินการ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ ภายหลังจากโครงการผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) แจ้งมติความเห็นชอบ และให้กรมท่าอากาศยานปฏิบัติตามเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการสนามบินพาณิชย์มีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยโดยรอบ และทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2561 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 27 ก ลงวันที่ 19 เมษายน 2561 มาตรา 51/5 เพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบและพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตที่ได้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับอนุญาตให้ดำเนินการแล้ว จัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เสนอต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกาศกำหนด

มาตรา 101/2 ที่กำหนดว่า “ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตผู้ใดไม่นำส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 51/5 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท”

ดังนั้น กรมท่าอากาศยานจึงได้จัดให้มีโครงการติดตามผลกระทบสิ่งแวดล้อม ท่าอากาศยาน 8 แห่ง (ภาคเหนือ) ประกอบด้วย ท่าอากาศยานพิษณุโลก น่านนคร แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง แม่สอ ด พาย และ เพชรบูรณ์ โดยดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตาม ตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หรือรายงานฯ ที่ขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการหรือมาตรการป้องกันแก้ไขและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) เพื่อดำเนินการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของแต่ละท่าอากาศยาน
- (2) เพื่อติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของแต่ละท่าอากาศยาน
- (3) เพื่อศึกษานิเวศวิทยา นกและสัตว์ที่เป็นอันตรายต่อการบินและแผนป้องกันอุบัติเหตุทางการบินที่เกิดจากนกและสัตว์
- (4) เพื่อดำเนินการใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ คำนวณระดับเสียงจากสนามบินต่อสภาพแวดล้อมโดยรอบในสภาพปัจจุบัน
- (5) เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากสนามบินพาณิชย์ โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการอย่างละเอียดและเสนองบประมาณดำเนินการ
- (6) เพื่อศึกษาทบทวนความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของท่าอากาศยานที่เคยมีการศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมรวมทั้งเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการดำเนินงานในปัจจุบัน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

ติดตามตรวจสอบมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามกำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมท่าอากาศยาน 8 แห่ง (ภาคเหนือ) ประกอบด้วย ท่าอากาศยานพิษณุโลก น่านนคร แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง แม่สอ ด พาย และ เพชรบูรณ์

1.3.2 ขอบเขตเชิงวิชาการ

(1) ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่น คุณภาพอากาศ ระดับเสียง และคุณภาพน้ำ เป็นต้น ตามเงื่อนไขเห็นชอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตรวจวัด 2 ครั้ง ในรอบของการปฏิบัติงานตามสัญญา อ้างอิงตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ดำเนินการ หรือผู้ขออนุญาตจะต้องจัดทำเมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการโครงการหรือกิจการแล้ว พ.ศ. 2561 ข้อ 3 (2) และ (3)

(2) สำรวจชนิด ความชุกชุม พฤติกรรมหรือนิเวศวิทยา และสถานภาพของนก และสัตว์ที่อาจเป็นอันตรายในการทำการบินบริเวณพื้นที่โครงการและใกล้เคียง

(3) ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ คำนวณระดับเสียงจากสนามบินต่อสภาพแวดล้อมโดยรอบในสภาพปัจจุบัน

(4) ศึกษาและทบทวนความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขเห็นชอบรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของแต่ละท่าอากาศยาน รวมทั้งเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการดำเนินงานในปัจจุบัน

(5) เสนอแนวทางการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นของแต่ละท่าอากาศยานอย่างละเอียด และเสนองบประมาณในการดำเนินการ

(6) อบรม/ให้ความรู้ แก่เจ้าหน้าที่ของกรมท่าอากาศยานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของสนามบิน โดยให้จัดทำคู่มือของแต่ละท่าอากาศยานที่ทำการศึกษาในสัญญานี้ เพื่อให้ท่าอากาศยานแต่ละแห่งสามารถนำไปดำเนินการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมได้ โดยที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการอบรมทั้งหมด รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก ของเจ้าหน้าที่ผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด

(7) การศึกษา ตรวจวัด ตรวจสอบ และการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ต้องเป็นไปตามมาตรฐานตามที่หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมกำหนด ทั้งนี้ที่ปรึกษาจะต้องดำเนินการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม หากมีข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ โดยที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการตรวจวัดทั้งหมด

1.4 รายละเอียดโครงการ

1.4.1 ความเป็นมาของท่าอากาศยานแพร่

ท่าอากาศยานแพร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลนาจักร อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ (ดังแสดงในรูปที่ 1.4.1-1) ก่อสร้างขึ้นในระหว่างสงครามเอเชียบูรพา (สงครามโลกครั้งที่ 2) ทางราชการได้เกณฑ์แรงงานราษฎรทุกหมู่บ้านมาช่วยกันสร้างสนามบินแพร่ ซึ่งพื้นผิวทางวิ่งในช่วงแรกเป็นพื้นดินลูกรัง เมื่อสงครามสงบลงทางราชการมิได้ใช้ประโยชน์สนามบินแต่อย่างใด จึงมอบหมายให้กองทัพอากาศดูแลใช้ประโยชน์จนกระทั่งปี พ.ศ. 2495 สำนักงานการบินพลเรือน กระทรวงคมนาคม ได้ดำเนินการปรับปรุงสนามบินแห่งนี้ เป็นสนามบินชั้น 3 มีพื้นผิวทางวิ่งเป็นดินลูกรัง ขนาด 30 x 1,200 เมตร และสร้างอาคารท่าอากาศยานเพื่อใช้ในกิจการพลเรือนและบริษัทเดินอากาศไทย จำกัด เปิดทำการบินรับ-ส่งผู้โดยสาร พัสดุ และไปรษณีย์ภัณฑ์ ในเส้นทางกรุงเทพฯ-แพร่ โดยใช้เครื่องบินแบบ C-47, SH-330, ATR-42, BAE-146, ATR-72 ต่อมา ในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีนโยบายเปิดน่านฟ้าเสรี และให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) จึงได้หยุดการบินรับขนผู้โดยสาร เส้นทางกรุงเทพฯ-แพร่-น่าน-กรุงเทพฯ โดยให้บริษัท แอร์อันดามัน จำกัด มาทำการบินแทน ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2545 และ บริษัท แอร์อันดามัน จำกัด ได้หยุดบินเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2547

1.4.2 ที่ตั้ง และองค์ประกอบของท่าอากาศยานแพร่

ท่าอากาศยานแพร่ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 516 ไร่ อยู่ที่บ้านนาจักร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ห่างจากตัวเมืองแพร่ประมาณ 3 กิโลเมตร โดยมีองค์ประกอบหลักภายในท่าอากาศยาน ดังนี้ (ดูรูปที่ 1.4.2-1 ประกอบ)

- (1) ทางวิ่ง (Runway) กว้าง 30 เมตร ยาว 1,500 เมตร พื้นผิวทางวิ่งเป็นแอสฟัลต์ติกคอนกรีต พร้อมไหล่ทางวิ่งข้างละ 7.5 เมตร
- (2) ทางขับ (Taxiway) พื้นผิวแอสฟัลต์ติกคอนกรีต กว้าง 30 เมตร ยาว 180 เมตร พร้อมไหล่ทางขับข้างละ 7.5 เมตร
- (3) ลานจอดเครื่องบิน ขนาดกว้าง 60 เมตร ยาว 180 เมตร พร้อมไหล่ลานจอดกว้าง 7.5 เมตร สามารถจอด B737 ได้ 2 ลำ
- (4) อาคารที่พักผู้โดยสาร มีขนาดพื้นที่ 728 ตารางเมตร
- (5) อาคารหอบังคับการบิน
- (6) อาคารที่ทำการดับเพลิงและหน่วยกู้ภัย
- (7) โรงเก็บเครื่องมือกล
- (8) ลานจอดรถยนต์
- (9) บ้านพักเจ้าหน้าที่

1.4.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบท่าอากาศยาน

ลักษณะการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่ท่าอากาศยานแพร่ (ดูรูปที่ 1.4.3-1 ประกอบ) สรุปดังนี้

(1) พื้นที่ชุมชนและพาณิชยกรรม

ลักษณะการตั้งบ้านเรือนของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ริมเส้นทางคมนาคมและรวมกันเป็นกลุ่มอยู่ในเขตตำบลนาจักร และตำบลเหมืองหม้อโดยพบชุมชนอย่างหนาแน่นในพื้นที่ทางทิศตะวันตก ทิศเหนือ และทิศใต้ของท่าอากาศยาน สำหรับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ได้แก่ บ้านทุ่งโฮ้ง บ้านเหมืองหม้อ บ้านสะบะ บ้านสันติภาพ บ้านหัวฝาย บ้านเหล่า บ้านนาจักร และบ้านกาศ

(2) พื้นที่เกษตรกรรม

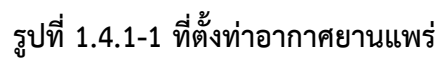
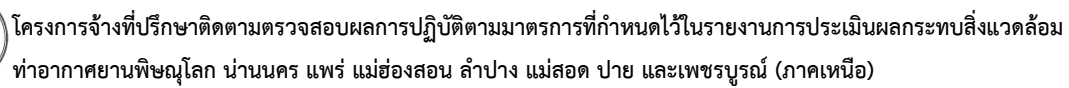
พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่นาข้าวโดยอยู่ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกเฉียงเหนือของท่าอากาศยาน

(3) พื้นที่ด้านระบบสาธารณูปโภค

พื้นที่ด้านระบบสาธารณูปโภคส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์เพื่อการจัดทำเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและเป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างจังหวัดใกล้เคียง เส้นทางสายหลัก คือ ทางหลวงหมายเลข 101 และทางหลวงหมายเลข 1022

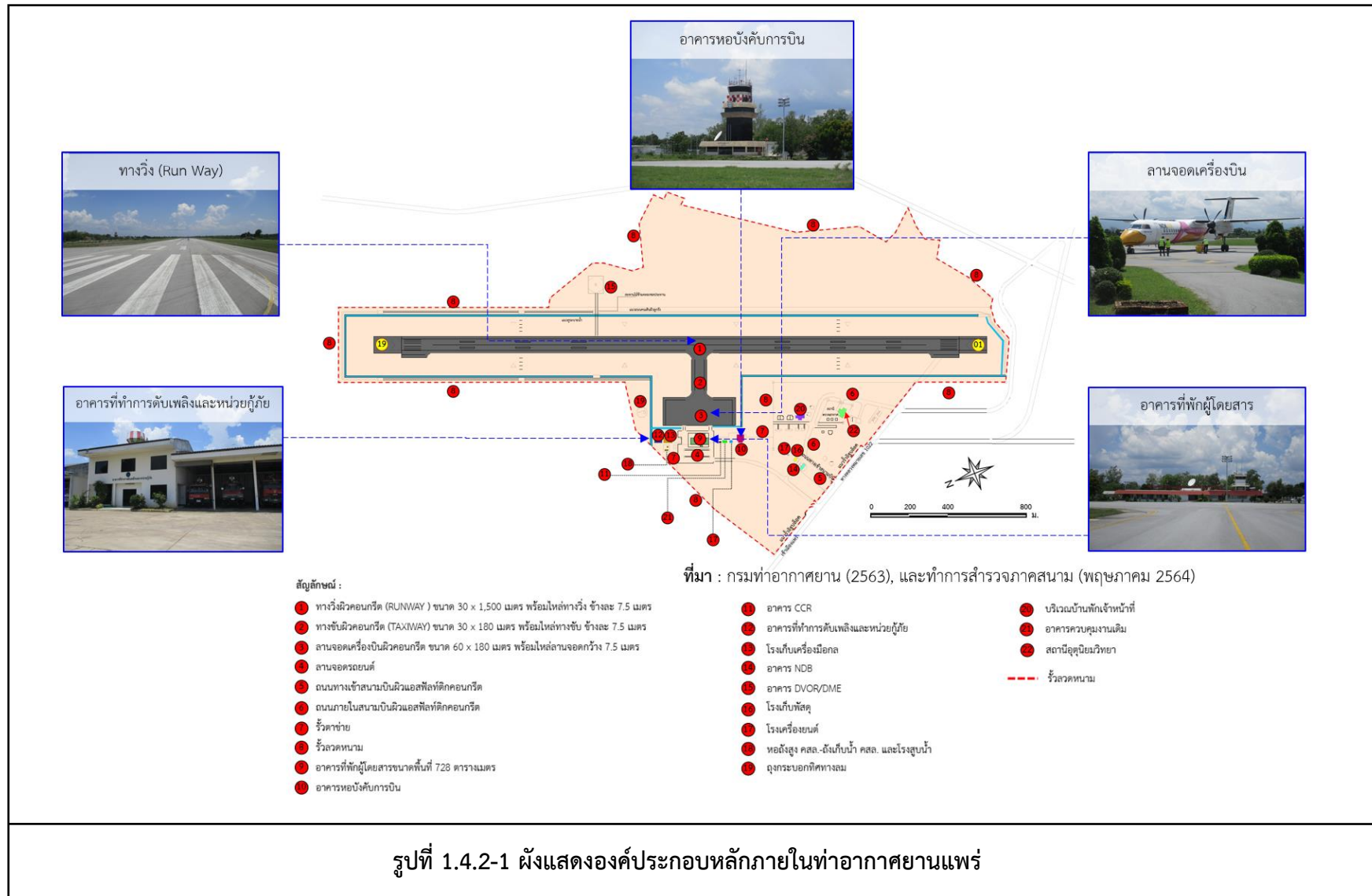
(4) พื้นที่แหล่งน้ำ

บริเวณโดยรอบพื้นที่ท่าอากาศยานแพร่ พบว่ามีแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ ลำเหมืองหิต ซึ่งเป็นร่องน้ำขนาดเล็กไหลลอดใต้ทางวิ่งทางทิศเหนือของท่าอากาศยาน และร่องควา ซึ่งจะไหลผ่านทางทิศใต้ของท่าอากาศยาน นอกจากนี้ยังพบคลองส่งน้ำเพื่อการเกษตร และแม่น้ำยมทางด้านทิศตะวันตก

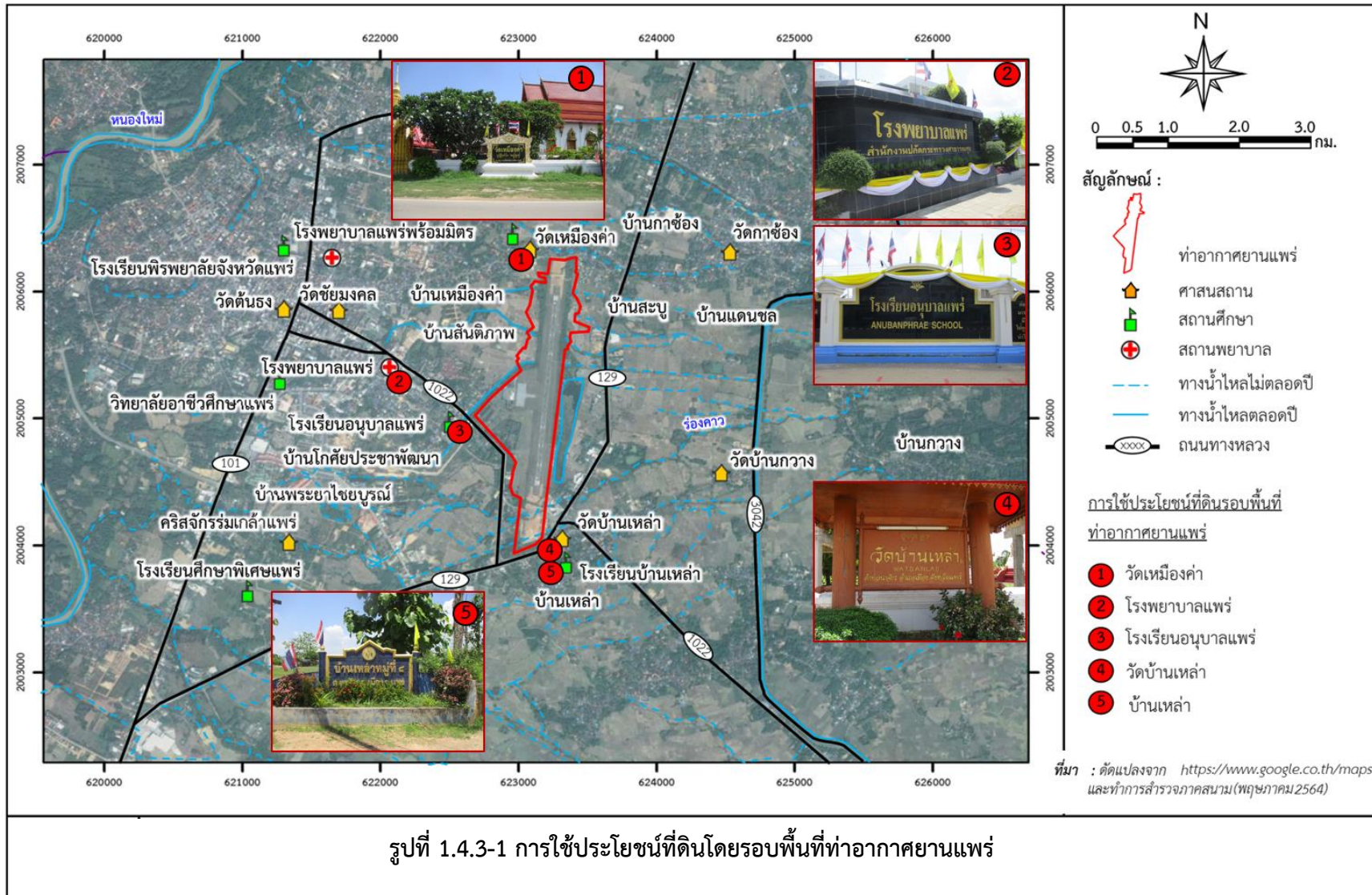

โครงการจ้างที่ปรึกษาดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ท่าอากาศยานพิษณุโลก น่านนคร แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง แม่สอด ปาย และเพชรบูรณ์ (ภาคเหนือ)

โครงการจ้างที่ปรึกษาติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ท่าอากาศยานพิษณุโลก น่านนคร แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง แม่สอด ปาย และเพชรบูรณ์ (ภาคเหนือ)

รูปที่ 1.4.3-1 การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบพื้นที่ท่าอากาศยานแพร่

